7/5374 etc

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Çalışma Genel Müdürlüğü

SAYI:B.13.ÇGM.0.12.02/659(20) 13962 — 28 NİSAN 2005
KONU: 27109

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Samsun Milletvekili Musa UZUNKAYA'nın Türk Metal Sendikası Genel Başkanı Mustafa ÖZBEK ile ilgili olan ve Maliye Bakanı tarafından cevaplandırılması istenilen, ancak adı geçen Bakanlıkça 2 inci, 3 üncü ve 4 üncü soruların Bakanlığımızca yanıtlanması talep edilen 31.03.2005 tarihli ve 10096 sayılı yazınız ekinde yer alan yazılı soru önergesi incelenmiştir.

Önergede; Sendika yöneticiliği maaşı ile bu kadar mal varlığının edinilmesinin mümkün olup olmadığı, adı geçen kişinin bu servetinin meşru kaynağının ne olduğu ile uzun yıllar sendika başkanlığının sürdürülmesinin doğru olup olmadığı sorulmaktadır.

Bilindiği gibi, 2709 sayılı Anayasanın 52 inci maddesinin üçüncü fıkrası ile sendika ve konfederasyonlar üzerinde Devletin idari ve mali denetimi öngörülmüş ve buna ilişkin hususların kanunla düzenleneceği belirtilmiştir.

Anayasanın bu hükmüne paralel olarak 07.05 1983 tarihinde yürürlüğe giren 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 47 inci maddesinde de Anayasa hükmüne paralel olarak sendika ve konfederasyonlar üzerinde devletin idari ve mali denetimine yer verilmiş ve bunun usul ve esasları da çıkarılan bir tüzükte gösterilmiştir.

Belirtilen bu hükümler esas alınmak suretiyle sendika ve konfederasyonlar 1997 yılına kadar Bakanlığımız İş müfettişleri ve Maliye Bakanlığı denetim elemanları tarafından ayrı ayrı veya müştereken her genel kurul döneminde denetlenmişlerdir.

Ancak Uluslararası Çalışma Örgütünün (İLO) onayladığımız 87 sayılı Sendika Özgürlüğü ve Örgütlenme Hakkının Korunması Hakkındaki Sözleşmesinin, sendika ve konfederasyonlar tüzük ve iç yönetmeliklerini, faaliyetlerini serbeste belirleme hakkına sahip olmaları ilkesi gereği, denetimi öngören ve yukarıda belirtilen Anayasa'nın 52 inci maddesi 23.7.1995 tarihli ve 4121 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılmıştır. Buna paralel düzenleme getiren 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 47 inci maddesi de değiştirilerek sendikal kuruluşların denetimi kendi denetleme kurullarına bırakılmıştır. Başka bir anlatımla iç denetim esas alınmıştır.

7/5374 ek

Getirilen bu düzenleme sonucu, sendika ve konfederasyonlar hakkında Bakanlığımıza yapılan ihbar ve şikayetler, doğrudan bu kuruluşların Denetleme Kurullarına gönderilmekte ve bağlı bulundukları üst kuruluşları da bundan haberdar edilmektedir.

Sendikalar, üyeleriyle var olan kuruluşlardır. Kanunda ve tüzüklerin de öngörülen sürelerde genel kurullarını yapmak ve zorunlu organlarda görev yapacak yöneticilerini seçmek zorundadırlar. Seçimler üyeler tarafından belirlenen delegeler ile yapılmaktadır.

Delegeler; yönetim, denetim ve disiplin kurullarını seçen üyelerdir. Sendikal kuruluşların faaliyetlerini ibra edenlerde seçilen kişilerdir. Başka bir anlatımla sendika yönetim kurulları doğrudan üyeler ve delegeler tarafından izlenen, bunlar tarafından ibra edilen kurullardır. Bu bakımdan sendika yöneticilerini yargılayacak, onların görev sürelerini yeniden seçmemek suretiyle belirleyecek olanlar doğrudan üyelerdir. İç denetimden anlaşılması gerekende budur. Genel kurulun, mevcut yönetim kurulunu ibra etmesi, onları seçmek suretiyle yeniden göreve getirmesi sendika içi demokrasinin bir gereğidir.

2821 sayılı Sendikalar Kanununun 42 inci maddesine göre, konfederasyon, sendika ve sendika şubelerinin başkanları ve yöneticilerinin göreve seçildikten sonra üç ay içinde, kendilerinin, eşlerinin, velayetleri altındaki çocuklarının mal varlığı bildirimlerini notere vermek zorundadırlar. Bu bildirimin verildiğini gösteren noterlikten alınacak belgelerin konfederasyon, sendika veya sendika şubesi denetçilerine verileceği, bu belgelerin yönetim kurullarının karar defterlerinin özel bir sayfasına yazılacağı, bu sayfaların denetçiler tarafından imza edileceği öngörülmüştür.

Madde de ayrıca söz konusu mal bildirimlerinin noterlerde saklı kalacağı, ancak, yargı mercilerince ve denetleme veya inceleme yetkisine sahip diğer makam, organ ve mercilere iade edilmek üzere verilebileceği belirtilmiştir.

Sonuç olarak, yapılan değişikliklerle sendika ve konfederasyonların denetimi bizzat kendi denetleme kurulları ve her genel kurul döneminde üyeler tarafından seçilen delegeler vasıtasıyla yapılması gerekmektedir. Gerek Anayasa ve gerekse 2821 sayılı Kanunda başka bir yönteme yer verilmemiştir.

Bakanlığımızca hazırlanmakta olan ve 2821 sayılı Kanunda bazı değişiklikler öngören Kanun Tasarısı taslağında bu konu ile ilgili yeni bir düzenleme getirilmekte ve sendika ve konfederasyonların her genel kurul döneminde 3568 sayılı Yasa'ya göre ruhsat almış ve denetim yetkisine sahip meslek mensubu yeminli mali müşavirlerce denetlettirilmesi öngörülmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Murat BAŞESGİOĞLU
Bakan